

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ФАХОВИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням педагогічної ради
протокол від «10» квітня 2025 р. № 2-24/25

ВВЕДЕНО В ДІЮ
наказом директора ЧДБК
від «10» квітня 2025 р. № 63

**АЛГОРИТМ ДІЙ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У РАЗІ
ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Черкаси, 2025

ЗМІСТ

1.	ВИДИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	3
2.	ЗАХОДИ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ	3
3.	АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ ОТРИМАННІ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗАМІНУВАННЯ ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ФАХОВОГО БІЗНЕС-КОЛЕДЖУ	4
4.	АЛГОРИТМ ДІЙ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ОГолоШЕННЯ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ ТА ОДНОЧАСНОГО НАДХОДЖЕННЯ ПРО ЗАМІНУВАННЯ	8
5.	АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ПІДОЗРІЛОГО ПРЕДМЕТА, СХОЖОГО НА ВИБУХОВИЙ ПРИСТРІЙ	9
6.	АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ НАДХОДЖЕННІ ПОГРОЗИ ПО ТЕЛЕФОНУ	11
7.	АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ НАДХОДЖЕННІ ПОГРОЗИ В ПИСЬМОВІЙ ФОРМІ	12
8.	АЛГОРИТМ ДІЙ ПІД ЧАС ВИБУХУ НА ТЕРИТОРІЇ ОБ'ЄКТА	13
9.	АЛГОРИТМ ДІЙ ПІД ЧАС ЗАХОПЛЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ	14

1. ВИДИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Надзвичайна ситуація – це порушення нормальних умов життя та діяльності людей на окремій території чи об'єкті або на водному об'єкті, що призвело (може призвести) до виникнення великої кількості постраждалих, загрози життю та здоров'ю людей, їх загибелі, значних матеріальних втрат, а також до неможливості проживання населення на території чи об'єкті, ведення там господарської діяльності.

Види надзвичайних ситуацій розрізняють за їхнім характером: техногенні, природні, соціальні та воєнні.

Надзвичайна ситуація техногенного характеру – це транспортної аварії (катастрофи), пожежі, вибуху, аварії з викиданням (загрозою викидання) небезпечних хімічних, радіоактивних і біологічно небезпечних речовин, раптового руйнування споруд; аварії в електроенергетичних системах, системах життєзабезпечення, системах телекомунікацій, на очисних спорудах, у системах нафтогазового промислового комплексу, гідродинамічних аварій тощо.

Надзвичайна ситуація природного характеру – це небезпечне геофізичне, геологічне, метеорологічне або гідрологічне явище, деградація ґрунтів чи надр, пожежею у природних екологічних системах, зміною стану повітряного басейну, інфекційною захворюваністю та отруєнням людей, інфекційним захворюванням свійських тварин, масовою загибеллю диких тварин, ураженням сільськогосподарських рослин хворобами та шкідниками тощо.

Надзвичайна ситуація соціального характеру – це протиправні дії терористичного та антиконституційного спрямування, або пов'язане зі зникненням (викраденням) зброї та небезпечних речовин, нещасними випадками з людьми тощо.

Надзвичайна ситуація воєнного характеру – виникає через застосування звичайної зброї або зброї масового ураження, під час якого виникають вторинні чинники ураження населення.

Рівень надзвичайної ситуації визначається від її обсягів, кількості постраждалих і загиблих, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для ліквідації її наслідків. Існують такі рівні надзвичайних ситуацій: державний, регіональний, місцевий, об'єктовий.

2. ЗАХОДИ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ:

- здійснити комплексне обстеження стану закладу освіти, перевірити надійності охорони закладу охороною, сторожами, посилити пропускний режим по допуску до закладу учасників освітнього процесу;
- по можливості встановити модернізовані системи сигналізації (кнопки виклику правоохоронців) і відеоспостереження в зонах підвищеного ризику;
- снастити телефони закладу зазначені в офіційних довідниках, автоматичними визначниками номера і звукозаписною апаратурою;
- уточнити план евакуації учасників освітнього процесу під час надзвичайних ситуацій;

- уточнити дії працівників закладу під час надзвичайних ситуацій;
- у випадку загострення криміногенної обстановки в регіоні, підсилити контроль за роботою охорони, сторожів, регулярно здійснювати перевірки несення чергування в денний і нічний час;
- щоденно під час інструктажу сторожа, що заступає на чергування, звертати особливу увагу на доведення обстановки в регіоні, місці, а також на необхідність посилення пильності і підвищення відповідальності співробітників;
- сторожі, повинні під час чергування систематично обходити і оглядати будівлю закладу і прилеглої до нього території з метою своєчасного виявлення підозрілих предметів і запобігання закладки вибухових пристроїв, а також установлення сторонніх осіб, що проявляють підвищений інтерес до об'єкта;
- працівникам проводити перевірки кабінетів, підсобних приміщень, території закладу, не допускати перекриття шляхів евакуації людей і транспорту;
- ввести в практику систематичне проведення перевірок стану засобів оповіщення учасників освітнього процесу;
- організувати практичні тренування з учасниками освітнього процесу по діях при виникненні надзвичайної ситуації терористичного характеру;
- провести інструктивні заняття з учасниками освітнього процесу про порядок дій при прийомі телефонних повідомлень з погрозами терористичного характеру і правилах поведінки з письмовими анонімними матеріалами. Звернути увагу на неприпустимість прийому на зберігання від сторонніх осіб будь-яких предметів та речей;
- при укладанні договорів оренди приміщень об'єкта обов'язково включати умови, що дають право адміністрації закладу здійснювати перевірку зданих в оренду приміщень;
- звільнити від зайвих предметів службові приміщення, сходові клітини, приміщення, де розташоване технічне устаткування;
- забезпечити регулярне видалення з будівель відходів, по можливості звільнити територію від будівельних лісів та металевого сміття, контейнери - сміттєзбірники встановити поза межами будівель об'єкту;
- довести до всього персоналу номери телефонів, за якими необхідно повідомити правоохоронні та інші органи при виявленні підозрілих предметів або ознак загрози проведення терористичного акту.

3. АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ ОТРИМАННІ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ЗАМІНУВАННЯ ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ФАХОВОГО БІЗНЕС-КОЛЕДЖУ

Алгоритм дій керівника закладу освіти:

Інформація про замінування надходить від Управління освіти та науки Черкаської обласної державної адміністрації:

- після отримання інформації зв'язатися із закріпленим за закладом освіти представником національної поліції (Старший дільничний офіцер поліції Мохонько Сергій Миколайович, тел. (093) 52 59 675)

- діяти відповідно Алгоритму дій стосовно випадків надходження інформації безпосередньо у заклад освіти.

Інформація надходить безпосередньо в заклад освіти:

Негайно повідомити:

Головне управління Національної поліції України в Черкаській області (0472 372 080);

Закріпленого за закладом освіти представника національної поліції (Білобородова Олександра Юріївна, тел. (095) 333 16 34);

Управління СБУ України в Черкаській області (0472 379 244);

Головне управління надзвичайних ситуацій України у Черкаській області (0472) 317-291, моб. (067) 474-44-98, (063) 977-53-37;

Чергового відділу «Оперативна служба» Черкаської міської ради (073-234-15-05, 068-237-15-05, 050-464-60-60 (Viber).

Провести обов'язкову евакуацію учасників освітнього процесу.

Відповідно до наказу про створення групи реагування повідомити всіх членів групи про надходження інформації про замінування та організувати огляд території та приміщень закладу освіти.

У разі не виявлення підозрілих предметів, чекати прибуття оперативно – слідчої групи, доповісти про результати огляду та керуватися подальшими вказівками керівника групи.

Рішення про подальші дії приймає керівник оперативно – слідчої групи.

Після від'їзду оперативно – слідчої групи за результатами оперативно – розшукових заходів доповісти керівництву Департаменту освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради та черговому відділу «Оперативна служба» Черкаської міської ради (073-234-15-05, 068-237-15-05, 050-464-60-60 (Viber).

Алгоритм дій групи реагування закладу освіти:

Після отримання повідомлення від керівника, подати сигнал про евакуацію та допомогти евакуювати з приміщення учасників освітнього процесу;

Обмежити доступ до приміщення.

Перевірити аудиторії та інші рекреації закладу з метою повної евакуації здобувачів освіти.

Виставити пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення студентів і працівників до будівлі.

Негайно розпочати огляд, закріпленої території, на предмет виявлення підозрілих предметів.

Доповісти керівнику закладу про результати огляду та чекати оперативно-слідчу групу.

Під час огляду, в разі виявлення підозрілого предмета, заборонено:

- самостійно здійснювати з ним будь – які дії, а саме: наближатися, торкатися, розкривати, переміщати;
- користуватися радіоелектронними та переговорними пристроями;
- будь – яким чином впливати на предмет, піддавати його механічному, термічному, акустичному, світловому впливам;
- намагатися знешкоджувати вибухонебезпечні предмети;
- використовувати поряд з предметом відкритий вогонь та електронагрівальні прилади, палити.

Терміново повідомити про знахідку керівника закладу;

Виконувати всі вказівки керівника оперативно – слідчої групи.

Алгоритм дій педагогічних працівників закладу освіти:

За сигналом сповіщення про небезпеку, педагогічний працівник повинен припинити заняття, взяти журнал зі списком здобувачів освіти для евакуації, оголосити здобувачам освіти про евакуацію, прослідкувати за тим, щоб всі вони були в аудиторії, одягнули, за потребою, верхній одяг, залишили на місці всі речі.

Якщо здобувач освіти на момент евакуації не знаходяться в аудиторії (перебувають в туалеті, їдальні, спортивному залі, бібліотеці...), повідомити про це відповідальну особу, вказавши прізвище та ім'я, та продовжити евакуацію.

Без паніки та швидко вивести здобувач освіти з приміщення у раніше визначене місце за визначеним маршрутом.

Переміщення здобувачів освіти до закладу, визначеному в Плані реагування на надзвичайні ситуації, відбувається лише за наказом керівника закладу.

Після прибуття прозвітувати заступникам директора про кількість здобувачів освіти, що прибули до місця евакуації, та їх фізичний та психологічний стан.

За необхідності психологічної підтримки звернутися до практичного психолога, на випадок фізичного недовладання – до медичного працівника, контролювати стан таких здобувачів освіти.

Суворо заборонено відпускати здобувачів освіти з місця евакуації.

Передавати здобувачів освіти батькам дозволено лише за рішенням керівника закладу.

Після повідомлення керівника закладу освіти про відсутність небезпеки, педагогічні працівники слідкують за тим, щоб вихід усіх здобувачів освіти з місця, куди була здійснена евакуація, здійснювався організовано колонами і супроводжують їх до закладу.

По прибуттю до закладу педагогічний працівник звітує заступнику директора про кількість здобувачів освіти, що повернулися до закладу, та їх психологічний та фізичний стан.

Весь період, від початку евакуації та до повернення до закладу освіти, педагогічний працівник має бути на зв'язку з керівником закладу та його заступниками.

Під час евакуації педагогічний працівник несе персональну відповідальність за життя і здоров'я здобувачів освіти. Педагогічному працівнику суворо заборонено залишати здобувачів освіти без нагляду.

Алгоритм дій здобувачів освіти:

Якщо повідомлення про евакуацію надійшло під час занять, здобувачі освіти повинні залишити свої речі, одягнути верхній одяг (за відповідною порою року) та організовано, колоною по двоє, у супроводі педагогічного працівника швидко залишити приміщення та будівлю закладу і рухатися у визначене місце.

Якщо повідомлення надійшло на перерві, то здобувачі освіти швидко прямують до своєї аудиторії та чекають на викладача і разом з ним колоною по двоє швидко залишають приміщення та будівлю закладу за визначеним маршрутом.

Якщо здобувач освіти затримався і не зміг евакуюватися зі своєю групою, він повинен звернутися до чергового адміністратора, членів групи реагування або керівника закладу.

Прослухавши інформацію про необхідність евакуації, виконувати розпорядження викладача, і під його керівництвом організовано, спокійно і без паніки залишити приміщення.

Під час руху не бігти, щоб не постраждати.

Під час руху не штовхатися, щоб не постраждали інші.

Не повертатися до приміщення чи будівлі закладу, щоб залишатися в безпеці.

Якщо здобувач освіти почуває себе зле – звернутися до викладача, психолога чи медпрацівника.

Здобувачам освіти забороняється самовільно залишати місце евакуації без дозволу викладача.

Після уникнення небезпеки, здобувачі освіти повертаються до закладу за командою викладача і за визначеним маршрутом.

Алгоритм дій медпрацівника та практичного психолога закладу освіти:

Під час евакуації практичний психолог та медичний працівник здійснюють евакуацію з усіма здобувачами освіти та працівниками закладу освіти.

Медичний працівник бере із собою аптечку та необхідні в такому випадку речі.

На місці евакуації медпрацівник та практичний психолог здійснюють обхід учасників освітнього процесу, за необхідністю надають фахову допомогу.

В екстрених випадках доповідають керівнику закладу та його заступникам і діють згідно Інструкцій.

Після повернення до закладу медичний працівник та практичний психолог за необхідністю надають допомогу та підтримку учасникам освітнього процесу.

Алгоритм дій техпрацівників закладу освіти:

Разом з викладачами та здобувачами освіти за визначеним маршрутом йдуть до місця евакуації та допомагають після приходу.

Після команди про повернення до закладу освіти, працівники допомагають за потреби викладачам здійснити перехід до будівлі закладу.

4. АЛГОРИТМ ДІЙ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ОГОЛОШЕННЯ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ ТА ОДНОЧАСНОГО НАДХОДЖЕННЯ ПРО ЗАМІНУВАННЯ

Якщо заклад освіти замінено, учасники освітнього процесу в безпечному місці за межами закладу і надходить сигнал «Повітряна тривога»

1. Якщо працівниками вибухотехнічної служби завершено обстеження та не виявлено вибухонебезпечних предметів, за їх дозволом директор коледжу або уповноважена ним особа організовує укриття учасників освітнього процесу в об'єкті(ах) фонду ЗСЦЗ закладу освіти.

2. Якщо працівниками вибухотехнічної служби не завершено обстеження, директор коледжу або уповноважена ним особа діють відповідно до Плану евакуації та Інструкції, організовують укриття учасників освітнього процесу у визначених найближчих укриттях.

3. Відповідальні за евакуацію та/або команда реагування закладу освіти:

1) виконують вказівки керівника закладу освіти або уповноваженої ним особи, вживають заходи щодо проведення безпечної евакуації учасників освітнього процесу до визначених найближчих укриттів;

2) виконують вимоги поліцейських та/або працівників ДСНС, які прибули в заклад освіти для реагування, та сприяють в межах компетенції їх діяльності та за можливості інформують про перебіг евакуації, місця перебування учасників освітнього процесу;

3) у разі наявності постраждалих організовують надання їм домедичної допомоги, у тому числі із залученням екстрених служб;

4) за можливості оповіщають батьків, інших законних представників про переміщення здобувачів освіти в укриття;

5) забезпечують повернення учасників освітнього процесу до навчання після оголошення про завершення небезпеки, а також контролюють кількість здобувачів освіти до оголошення про небезпеку та після її завершення.

Учасників освітнього процесу евакуйовано до укриття коледжу за сигналом «Повітряна тривога» і надходить повідомлення про мінування

1. Керівник закладу освіти або уповноважена ним особа:

1) негайно повідомляє підрозділи Національної поліції та організовує з ними взаємодію;

2) координує і контролює дії відповідальних за евакуацію та/або членів команди реагування закладу освіти;

3) приймає рішення про оповіщення та вихід із споруди, вимушену евакуацію з відповідного об'єкта фонду захисних споруд, співвідносячи ризики, які стали підставою для укриття, з небезпеками, що виникають у зв'язку з перебуванням у таких об'єктах чи евакуацією з них. Такий підхід передбачає оперативну оцінку ситуації, що включає аналіз загроз та потенційних наслідків як залишення укриття, так і продовження перебування в ній.

2. Відповідальні за евакуацію та/або команда реагування закладу освіти:

1) виконують вказівки керівника закладу освіти або уповноваженої ним особи та вживають заходів щодо оповіщення та проведення евакуації безпечним шляхом, у разі неможливості евакуації вживають заходи щодо залишення учасників освітнього процесу в місці їх перебування в закладі освіти;

2) виконують вимоги поліцейських та/або працівників ДСНС, які прибули в заклад освіти для реагування, сприяють в межах компетенції їх діяльності та за можливості інформують про перебіг евакуації, місця перебування учасників освітнього процесу;

3) у разі наявності постраждалих організовують надання їм домедичної допомоги, у тому числі із залученням екстрених служб;

4) за можливості оповіщають батьків, інших законних представників про переміщення здобувачів освіти у відповідне укриття;

5) забезпечують повернення учасників освітнього процесу до навчання після оголошення про завершення небезпеки, а також контролюють кількість здобувачів освіти до оголошення про безпеку та після її завершення.

5. АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ПІДОЗРІЛОГО ПРЕДМЕТА, СХОЖОГО НА ВИБУХОВИЙ ПРИСТРІЙ

Ознаки, що можуть вказувати на наявність вибухового пристрою:

- виявлення безгоспного предмету у будь-якому вигляді та незвичному місці (сумка, згорток, дитячі іграшки (канцелярське приладдя), пакети, пакувальні матеріали (цукерки, морозиво, цигарки тощо) або предмети зовні схожі на гранату, міну, снаряд) у закладі освіти та де перебуває велика кількість людей (торгівельно-розважальних закладах, об'єктах транспорту тощо), поблизу пожежо- і вибухонебезпечних об'єктів, розташування різного роду транспортних та інженерних комунікацій;

- наявність на виявленому предметі проводів, мотузок, ізоляційної стрічки, скотчу;

- підозрілі звуки, цокання часів, що видаються предметом;
- від предмета виходить характерний запах мигдалю або інший незвичайний запах, на зовнішній оболонці присутні масляні плями.

Чинники, що є приводом для підозри:

- перебування на місці небезпечної знахідки невідомих осіб до виявлення цього предмета;
- наявність погроз, висловлених особисто, по телефону або в поштових відправленнях.

Дії персоналу об'єкта при виявленні невідомого предмету, схожого на вибуховий пристрій:

- суворо забороняється самостійно здійснювати з виявленим підозрілим предметом будь-які дії, а саме: не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (в тому числі мобільними телефонами);
- негайно повідомте про виявлений підозрілий предмет (вказавши точне місце його перебування, час виявлення та зовнішній вигляд) своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними особисто правоохоронному органу УМВСУ - тел. 102, УСБУ - тел. **(0472) 37-92-44** чи підрозділу Управління ДСНС за телефоном **101**. Надалі дійте за їхніми вказівками.

Дії посадових осіб об'єкта, які отримали інформацію про виявлений предмет з ознаками вибухового пристрою:

- дайте вказівку не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (в тому числі мобільними телефонами);
- зафіксуйте точне місце перебування і час виявлення підозрілого предмета, а також установчі дані осіб, що знайшли предмет. Забезпечте їхню присутність до моменту прибуття представників правоохоронних органів;
- терміново повідомте про подію своєму керівництву (черговій службі, службам безпеки, охорони об'єкту) і через нього або особисто місцевому правоохоронному органу УМВСУ - тел.102, УСБУ - (0472) 37-92-44 чи підрозділу УДСНС за телефоном 101;
- при наявності підстав (існуванні реальної загрози життю та здоров'ю людей внаслідок очікуваного вибуху) організуйте евакуацію персоналу, використовуючи маршрути, віддалені від місця перебування підозрілого предмета;
- дайте вказівку співробітникам охорони оточити місце розташування предмета, знаходитися на безпечній відстані від нього або в місцях, що забезпечують захист (кут будівлі, колонна, товсте дерево, автомобіль та ін.) і вести спостереження;

- при необхідності організуйте відключення побутових і виробничих комунікацій газу, води й електрики;
- посильте контроль за роботою особового складу охорони по всьому об'єкту;
- не знижуючи рівень охорони об'єкта, забезпечте можливість безперешкодного проходу або проїзду до предмета співробітників і транспорту органів реагування (УМВС, УСБУ, УДСНС, управління охорони здоров'я та ін.);
- надайте можливість прибулим правоохоронцям опитати заявника та інших осіб, які володіють інформацією про подію, що сталася;
- далі дійте за вказівками представників правоохоронних органів.

6. АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ НАДХОДЖЕННІ ПОГРОЗИ ПО ТЕЛЕФОНУ:

Телефон є засобом зв'язку, який найчастіше використовують як злочинці (для передачі повідомлень про закладені бомби, захоплення людей і пред'явлення політичних або інших вимог), так і «телефонні хулігани», які висловлюють мнимі погрози. Приймаючи анонімне телефонне повідомлення про можливе здійснення актів тероризму необхідно пам'ятати, що вони несуть важливу криміналістичну інформацію, тому в розмові з анонімом необхідно запам'ятати і зафіксувати на паперові якнайбільше даних.

Дії особи, що отримує телефонне повідомлення:

- зафіксуйте дату, час і тривалість анонімного повідомлення, місце установки та номер телефону, на який воно надійшло, приналежність конкретному підрозділу і співробітнику;
- під час розмови прийміть заходи до запису фонограми анонімного повідомлення, визначення номера телефону анонімного абонента шляхом використання технічних можливостей даного телефонного апарата. При відсутності таких можливостей через співробітників, що знаходяться поруч, спробуйте повідомити про анонімне повідомлення чергового об'єкту (службу безпеки, охорони), правоохоронні органи за телефонами УМВСУ - тел. **102**, УСБУ - тел. **(0472) 37-92-44**;
- при одержанні анонімного повідомлення спробуйте «зав'язати розмову» з анонімом і з'ясувати конкретну інформацію про його особу, професію, місце перебування і, якщо можливо, схилити до добровільного відмовлення від задуманої акції. У будь-якому випадку постарайтесь під час розмови отримати відповіді на наступні запитання:
 - куди, кому, за яким телефоном дзвонить ця особа?
 - які конкретно (дослівно) вимоги вона висуває?
 - висуває вимоги особисто, виступає в ролі посередника або представляє якусь групу осіб?
 - на яких умовах згодна відмовитись від задуманого?
 - як і коли з нею можна зв'язатися?
 - кому Ви можете або повинні повідомити про цей дзвінок?

- при цьому намагайтеся добитись від особи, що телефонує, максимально можливого проміжку часу для прийняття Вами та Вашим керівництвом рішень або здійснення якихось контрзаходів;

- по закінченню розмови з анонімом негайно повідомте про її зміст своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними *особисто* органам внутрішніх справ (тел.**102**) та СБ України (тел. **(0472) 37-92- 44**);

- по пам'яті складіть детальний опис висловлених погроз або повідомлень про передбачувані акти тероризму, а також висунутих ультиматумів та інших вимог;

- усі дані про зміст погроз або вимог, викладених анонімним абонентом, характеристику його голосу, мови, манери викладу погроз і вимог повідомте своєму керівництву (черговому об'єкту, відповідальним особам служб безпеки, охорони) чи представникам правоохоронних органів;

- для уникнення поширення чуток і паніки обговорювати отриману від аноніма інформацію з іншими співробітниками не рекомендується;

- при надходженні погрози на телефонний апарат з автоматичним визначником номера і звукозаписним пристроєм, відразу після завершення розмови з анонімом витягніть касету (магнітний носій інформації) з аудіозаписом і прийміть заходів щодо її збереження. Негайно встановіть на її місце нову касету для запису можливого наступного дзвінка зловмисника.

Дії посадових осіб об'єкта, яким повідомили про надходження телефонного дзвінка з інформацією терористичного спрямування:

- забезпечте негайне доведення одержаної по телефону інформації до відома свого керівництва (чергового об'єкта, відповідальних осіб служб безпеки, охорони) і *через нього* або *особисто* до органів внутрішніх справ (тел.: **102**), СБ України (тел.: **(0472) 37-92-44**) чи до інших органів державної виконавчої влади;

- прийміть необхідних заходів з попередження і локалізації негативних наслідків, передусім у разі потреби організуйте евакуацію людей, що потрапляють в зону вірогідного ураження, згідно плану евакуації;

- забезпечте безперешкодну роботу на місці події оперативно-слідчих груп та спеціальних підрозділів правоохоронних органів.

7. АЛГОРИТМ ДІЙ ПРИ НАДХОДЖЕННІ ПОГРОЗИ В ПИСЬМОВІЙ ФОРМІ:

Погрози в письмовій формі можуть надійти в організацію як по поштовому каналу, так і в результаті виявлення різного роду анонімних матеріалів (записки, надписи, інформація, що записана на дискеті тощо).

Дії персоналу та посадових осіб при отриманні анонімного матеріалу, що містить погрози терористичного характеру:

- поведіться з матеріалом максимально обережно, помістіть його в

чистий, що щільно закривається, поліетиленовий пакет або файл (край яких доцільно скріпити скотчем або степлером) та помістіть в окрему жорстку папку;

- намагайтеся не залишати на документі відбитків своїх пальців. Користуйтеся пінцетом або беріть документ торкаючись лише його країв;

- якщо документ надійшов у конверті, його відкриття здійснюється лише з правої чи лівої сторони обережним відрізанням країв ножицями;

- зберігайте все: сам документ з текстом, будь-які вкладення, конверт та упаковку, нічого не викидайте;

- не збільшуйте коло осіб, ознайомлених зі змістом документу;

- упаковані вказаним способом анонімні документи надайте правоохоронним органам з супровідним листом, в якому мають бути зазначені конкретні ознаки анонімних матеріалів (вид, кількість, у який спосіб і на чому виготовлені, з яких слів починається і якими закінчується текст, наявність підпису та т. ін.), а також обставини, пов'язані з їх розповсюдженням, виявленням або отриманням;

- анонімні документи не повинні зшиватися, склеюватися, на них не дозволяється робити підписи, підкреслювати чи обводити окремі місця в тексті, писати резолюції та вказівки, також забороняється їх м'яти та згинати;

- при виконанні резолюцій та інших надписів на супровідних документах не повинно залишатися слідів тиску на анонімних матеріалах.

Реєстраційний штамп проставляється лише на супровідних листах організації і заявах громадян, що передали анонімні документи до інстанцій.

8. АЛГОРИТМ ДІЙ ПІД ЧАС ВИБУХУ НА ТЕРИТОРІЇ ОБ'ЄКТА:

У випадку вибуху необхідно негайно організувати і забезпечити виконання наступних основних заходів:

- за списком екстреного оповіщення викликати на об'єкт пожежних, швидку допомогу, рятувальників, комунальні служби (газ, електрика, тепло);

- за списком екстреного оповіщення повідомити про подію керівництво (адміністрацію) підприємства та правоохоронні органи;

- організувати евакуацію персоналу з вогнища вибуху, зруйнованих або ушкоджених вибухом приміщень;

- до прибуття служби швидкої допомоги надати постраждалим первинну медичну допомогу;

- відключити подачу електроенергії, газу, води, тепла в ушкоджені вибухом приміщення;

- оточити місце вибуху силами служб охорони, безпеки і забезпечити його ізоляцію до прибуття компетентних органів;

- наявними силами організуйте огляд прилеглої території з метою виявлення інших закладених вибухових пристроїв;

- при виникненні пожежі вжити заходів щодо його гасіння власними силами і наявними протипожежними засобами.

9. АЛГОРИТМ ДІЙ ПІД ЧАС ЗАХОПЛЕННЯ ЗАРУЧНИКІВ:

Дії персоналу об'єкта при виявленні ознак захоплення заручників:

- негайно повідомте про надзвичайну подію своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними *особисто* органам внутрішніх справ (тел.:102) та СБ України (тел.: 37-92-44). При цьому вкажіть точне місце та можливо відомі обставини захоплення: кількість заручників, їх місце перебування і стан, наявність потерпілих, кількість терористів, їх озброєння, вимоги, установчі дані тощо. У подальшому дійте за їх вказівками, будьте готові надати всю відому Вам інформацію правоохоронцям.

Дії посадових осіб об'єкта, які отримали інформацію про захоплення заручників:

- терміново повідомте про подію своєму керівництву (черговій службі, службам безпеки, охорони об'єкту) і *через нього* або *особисто* органам внутрішніх справ (тел.: 102), СБ України (тел.: (0472)37-92-44) чи іншим органам державної виконавчої влади. При цьому вкажіть точне місце та можливо відомі обставини захоплення: кількість заручників, їх місці перебування і стан, наявність потерпілих, кількість терористів, їх озброєння, вимоги установчі дані, обстановка, що складається на об'єкті, вжиті заходи реагування тощо;

- *забороняється вступати в переговори з терористами за власною ініціативою;*

- по можливості організуйте блокування місця події, використовуючи технічні засоби охорони;

- підвищити пильність охоронців на всіх постах. Переведіть систему відеоспостереження об'єкта в режим запису;

- при необхідності виконуйте вимоги терористів, якщо це не пов'язано з заподіяння шкоди життю і здоров'ю людей, не ризикуйте власним життям;

- у разі вимушеного вступу до переговорів *забороняється ініціативно пропонувати терористам будь-які послуги;*

- не провокуйте дії, що можуть потягти за собою застосування терористами зброї;

- по можливості забезпечте приховану евакуацію персоналу та інших осіб, що знаходяться поза місцем захоплення заручників;

- при необхідності організуйте надання первинної медичної допомоги потерпілим, що перебувають поза межами уразливої зони;

- припиніть доступ на об'єкт людей і проїзд автотранспорту;

- вживайте заходів до безперешкодного проходу і проїзду на об'єкт співробітників правоохоронних органів;

- організуйте терміновий збір працівників режимних, охоронних та аварійно-рятувальних служб об'єкту;

- після прибуття спецпідрозділів правоохоронних органів надайте їм

максимальне сприяння в організації антитерористичних заходів, в тому числі: необхідну інформацію щодо обставин захоплення, а також схеми об'єкта, поповерхові плани, схеми розташування систем відеоспостереження, вентиляції, електропостачання та ін.;

- надалі дійте відповідно до розпоряджень представника оперативного штабу.